

Odyssee

Geïnspireerd op de originele vertaling

Ook van LiberoBooks

Eldorado – J.J. Slauerhoff

Archipel – J.J. Slauerhoff

Verzen – Willem Kloos

Rouwviolen – Hélène Swarth

Brahman – J.A. Dèr Mouw

De vrouw in het woud – Henriëtte Roland Holst

Persephone en andere gedichten – Albert Verwey

Dichtersbuurt – Jessica de Jong

Homerus
Odyssee

Geïnspireerd op de originele vertaling van Dirck Coornhert

LIBEROBOOKS
LiberoBooks - Amsterdam

Eerste druk: augustus 2026
Copyright © augustus 2026 – Libero Books

Geen enkel deel van deze publicatie mag worden gereproduceerd of overgebracht in welke vorm dan ook of met welk middel dan ook, elektronisch of mechanisch, waaronder drukken, fotokopiëren en microfilm, zonder de schriftelijke toestemming van Libero Books te Amsterdam.

No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including print, photocopy and microfilm, without permission in writing from Libero Books, ad Amsterdam.

ISBN: 9789083742939

NUR: 302

LIBEROBOOKS
www.jessicadejong.nl
www.liberobooks.eu

Boek I

Inhoud:

De goden besluiten dat Odysseus het eiland van Kalypso mag verlaten en eindelijk naar Ithaka zal terugkeren. Intussen verschijnt Athena, vermomd als vreemdeling, aan Telemachos. Zij spoort hem aan moed te tonen, de volksvergadering bijeen te roepen en vervolgens naar Pylos en Sparta te reizen om bij Nestor en Menelaos naar het lot van zijn vader te informeren. Daarna verdwijnt de godin uit zijn ogen.

Gesterkt door haar woorden treedt Telemachos de vrijers tegemoet. Hij beveelt hun het paleis van Odysseus te verlaten en hun roofzuchtige leven te beëindigen. De vrijers slaan echter geen acht op zijn bevel, bespotten zijn moed en zetten hun verkwistende en dreigende gedrag onverminderd voort.

Vertel mij, Muze, over Odysseus, de man van de duizend listen. Nadat hij Troje had veroverd, zwierf hij jarenlang over zee. Hij bezocht verre landen, leerde vreemde volken kennen en trotseerde stormen, monsters en de grillen van de goden. Alles wat hij verlangde was zijn mannen veilig naar huis te brengen en zelf terug te keren naar Ithaka.

Maar dat geluk werd hun niet gegund. Zijn metgezellen brachten hun eigen ondergang over zichzelf af. Tegen alle waarschuwingen in slachtten zij de heilige runderen van de zonnegod Helios. Daarmee bezegelden zij hun lot. Geen van hen zou zijn vaderland ooit nog terugzien.

Van alle Griekse helden die de Trojaanse Oorlog hadden overleefd, was alleen Odysseus nog niet thuis. Terwijl de anderen hun vrouwen en kinderen weer in de armen konden sluiten, werd hij vastgehouden op het afgelegen eiland Ogygia. Daar woonde de nimf Kalypso, die hem als haar geliefde bij zich wilde houden. Zij bood hem een leven zonder zorgen, maar

niets kon zijn heimwee stillen. Zijn gedachten gingen onophoudelijk uit naar Penelope, zijn trouwe vrouw, en naar Ithaka, het eiland waar hij koning was.

Toen de jaren verstreken waren en de tijd eindelijk gekomen was om zijn lot te keren, kwamen de goden bijeen op de Olympus. Alleen Poseidon ontbrak. Hij was afgereisd naar de Ethiopiërs, een volk dat aan de uiterste grenzen van de wereld woonde, om hun offers van runderen en schapen in ontvangst te nemen.

In de raadzaal van de goden sprak Zeus als eerste. Zijn gedachten gingen uit naar Aigisthos, die kort daarvoor door Orestes was gedood.

"De mensen," zei hij, "geven ons maar al te graag de schuld van hun ellende. Zij klagen dat de goden hun ongeluk veroorzaken, terwijl zij het meestal zelf over zich afroepen.

"Kijk naar Aigisthos. Hermes heeft hem uitdrukkelijk gewaarschuwd Agamemnon niet te vermoorden en diens vrouw met rust te laten. Hij wist dat Orestes, zodra hij volwassen was, de dood van zijn vader zou wreken. Toch sloeg Aigisthos alle waarschuwingen in de wind. Nu heeft hij de prijs voor zijn hoogmoed betaald."

Athena knikte.

"Zijn lot was verdiend," antwoordde zij. "Maar er is een ander die allang genoeg heeft geleden. Ik heb medelijden met Odysseus.

"Ver van huis zit hij gevangen op een eiland midden in de zee. Kalypso houdt hem daar vast en probeert hem ertoe te verleiden zijn vaderland te vergeten. Toch verlangt hij nergens anders naar dan naar Ithaka. Al zou hij vanaf zee alleen de rook van zijn eigen haard kunnen zien opstijgen, dan zou hij tevreden sterven.

"Hebt u hem werkelijk opgegeven, vader? Hij heeft de goden altijd geëerd met offers. Waarom moet hij nog langer lijden?"

Zeus glimlachte om haar bezorgdheid.

"Hoe kun je denken dat ik Odysseus vergeten ben? Onder alle stervelingen is er geen die mij dierbaarder is. Hij is verstandig, vroom en heeft de onsterfelijken altijd met eerbied behandeld.

"Maar Poseidon blijft hem haten. Odysseus heeft immers diens zoon Polyphemos, de machtigste van de Cyclopen, blind gemaakt. Sindsdien achtervolgt de zeegod hem onophoudelijk. Hij heeft hem niet gedood, maar hij verhindert wel dat hij zijn vaderland bereikt."

Even keek Zeus de kring van goden rond.

"Toch is de tijd gekomen om daarin verandering te brengen. Poseidon kan zich niet blijven verzetten tegen de wil van ons allen."

Athena greep die woorden meteen aan.

"Laat Hermes dan naar Ogygia gaan," zei ze. "Hij moet Kalypso bevelen Odysseus vrij te laten, zodat hij eindelijk naar huis kan terugkeren.

"Ikzelf zal naar Ithaka gaan. Zijn zoon Telemachos heeft zijn vader nauwelijks gekend en groeit op tussen mannen die zijn huis leegroven. Ik zal hem moed geven en hem aansporen zich als de zoon van Odysseus te gedragen.

"Hij moet de leiders van Ithaka bijeenroepen en de vrijers bevelen zijn paleis te verlaten. Daarna zal ik hem aansporen de zee op te gaan. Eerst moet hij Nestor in Pylos bezoeken, daarna Menelaos in Sparta. Misschien kan een van hen hem vertellen waar zijn vader is gebleven. Zo zal hij niet alleen de waarheid zoeken, maar ook uitgroeien tot de man die hij behoort te zijn."

Zo werd op de Olympus besloten dat de lange omzwervingen van Odysseus eindelijk een keerpunt zouden bereiken.

Athena aarzelde geen moment. Zodra Zeus zijn besluit had uitgesproken, bond zij haar gevleugelde gouden sandalen onder, waarmee zij moeiteloos over land en zee kon reizen. Daarna nam zij haar lange bronzen speer op, het machtige wapen waarmee zij

helden moed gaf en overmoedige koningen ten val bracht.

Als een snelle gedachte daalde zij vanuit de Olympus neer op Ithaka. Om niet herkend te worden, nam zij de gedaante aan van Mentès, de koning van de Taphiërs en een oude vriend van Odysseus.

Toen zij het paleis bereikte, zag zij onmiddellijk hoe slecht het ervoor stond.

Voor de poort zaten de vrijers alsof het huis al van hen was. Op de huiden van de runderen die zij zelf hadden laten slachten, wierpen zij dobbelstenen. Dienaren liepen af en aan met kruiken wijn, die zij zonder ophouden in gouden bekers schonken. Anderen ruimden de tafels af of brachten schalen vol geroosterd vlees binnen. Overal klonk gelach, luid gepraat en het geraas van een feest dat nooit leek te eindigen.

Tussen al die mannen zat Telemachos.

Hij keek zwijgend toe hoe het bezit van zijn vader dag na dag werd verkwist. Terwijl hij de vrijers zag drinken en lachen, dwaalden zijn gedachten af.

Als mijn vader nu eens terugkwam, dacht hij. Dan zou hij deze mannen laten zien wie de heer van dit huis is. Hij zou hen zonder pardon de deur wijzen en zijn eer herstellen.

Op dat moment viel zijn oog op de vreemdeling die bij de ingang stond te wachten.

Telemachos schaamde zich dat niemand zich om de gast had bekommerd. Hij stond onmiddellijk op, liep naar haar toe en nam haar speer aan.

"Welkom, vreemdeling," zei hij vriendelijk. "Kom binnen. Eerst zullen wij eten en drinken. Daarna hoor ik graag wie u bent en wat u naar Ithaka brengt."

Hij ging haar voor naar binnen.

Zoals de regels van de gastvrijheid voorschreven, hing hij haar speer tussen de wapens van Odysseus in de wapenzaal, waar schilden, helmen en speren glansden in het schemerlicht. Daarna liet hij voor zijn gast een rijk versierde stoel neerzetten, bedekt met

een fijn geweven kleed. Zelf nam hij plaats naast haar, iets verwijderd van de luidruchtige vrijers. Zo konden zij ongestoord met elkaar spreken.

Een dienaars bracht water in een gouden kan en goot het over hun handen in een zilveren wasbekken. Andere bedienden dekten de tafel met vers brood, schalen vol vlees en allerlei andere gerechten. De wijn werd rijkelijk geschonken, terwijl de vrijers één voor één terugkeerden van hun spel en zich opnieuw aan tafel zetten.

Toen iedereen gegeten had en de honger gestild was, begon het avondvermaak. De zanger Phemios nam zijn lier ter hand en zong over helden en oorlogen. De vrijers luisterden nauwelijks; sommigen zongen luidkeels mee, anderen stonden alweer op om te dansen.

Temidden van al dat rumoer boog Telemachos zich naar zijn gast toe.

"Verwonder u niet over wat u hier ziet," zei hij zacht. "Mijn gedachten zijn ergens anders dan bij dit feest.

"Deze mannen teren op het bezit van mijn vader. Iedere dag slachten zij zijn vee, drinken zij zijn wijn en gedragen zij zich alsof dit paleis hun toebehoort. Misschien ligt mijn vader ergens aan een onbekende kust begraven. Misschien heeft de zee hem verzwolgen. Niemand weet waar hij is.

"O, als hij toch nog eens zou terugkeren... Dan zouden deze mannen liever hard wegvlugten dan hier nog één beker wijn drinken.

"Maar die hoop lijkt vervlogen. Zelfs als iemand zou beweren dat Odysseus nog leeft, zou niemand hem geloven.

"Vertel mij liever wie u bent. Uit welk land komt u? Welk schip heeft u naar Ithaka gebracht? Mijn vader ontving iedere vreemdeling met open armen, en daarom wil ook ik weten wie mijn gast is."

Athena glimlachte.

"Ik zal je de waarheid vertellen," antwoordde zij.

"Mijn naam is Mentès. Ik ben koning van de Taphiërs. Mijn schip ligt in de haven en ik ben op weg naar Temesa om ijzer te ruilen voor koper.

"Jouw vader kende ik goed. Vroeger bezochten wij elkaar vaak. Vraag het maar aan Laërtes; hij zal je vertellen dat ik de waarheid spreek. De oude koning leeft nog, al verlaat hij zijn landgoed nauwelijks meer. Verdriet om zijn zoon heeft hem gebroken.

"Wat Odysseus betreft..." Ze hield even stil. "Ik geloof niet dat hij dood is. Er houdt hem iets tegen, een god of een ander machtig wezen. Maar ik ben ervan overtuigd dat hij nog leeft. Geen ketenen zijn sterk genoeg om een man als Odysseus voorgoed gevangen te houden. Hij is te vindingrijk om de hoop op te geven. Ik denk dat de dag van zijn terugkeer dichterbij is dan velen vermoeden."

Ze keek Telemachos aandachtig aan.

"Jij bent werkelijk zijn zoon, nietwaar? Je lijkt sprekend op hem. Dezelfde blik, dezelfde houding. Ik zie de jonge Odysseus weer voor me, zoals hij was voordat hij met de Griekse vloot naar Troje vertrok."

Telemachos glimlachte flauwtjes.

"Mijn moeder zegt dat ik zijn zoon ben," antwoordde hij. "Maar wie kan ooit met zekerheid zeggen wie zijn vader is? Soms zou ik wensen dat ik de zoon was van een minder ongelukkige man. Iemand die vredig oud had kunnen worden in zijn eigen huis, omringd door zijn vrouw en kinderen."

Athena keek de zaal rond. De vrijers lachten luid, dronken en riepen door elkaar.

"Wat is dit voor bijeenkomst?" vroeg zij. "Is er een bruiloft? Een feest? Waarom gedragen deze mannen zich alsof zij hier de baas zijn? Het is een schande hoe zij het bezit van een ander verteren."

Telemachos zuchtte diep.

"Vroeger was dit een welvarend huis," zei hij. "Zolang mijn vader leefde, ontbrak het ons aan niets. Maar sinds hij verdwenen is, lijkt het alsof alle rampspoed tegelijk over ons is gekomen.

"Als hij in Troje was gesneuveld, zou ik tenminste weten waar hij rustte. De Grieken zouden hem met eer hebben begraven en zijn naam zou voortleven. Maar nu is hij spoorloos verdwenen. Zonder graf, zonder afscheid.

Telemachos keek even naar de grond voordat hij antwoord gaf.

"Mijn moeder zegt dat Odysseus mijn vader is," zei hij. "Meer weet ik niet. Wie kan ooit met zekerheid zeggen wie zijn vader is?"

"Soms wou ik dat ik de zoon was van een minder ongelukkige man. Iemand die rustig oud had kunnen worden in zijn eigen huis, omringd door zijn vrouw en kinderen. In plaats daarvan ben ik de zoon van de ongelukkigste van alle mensen."

"Zijn dood zou ik nog kunnen dragen als ik tenminste wist hoe hij gestorven was. Als hij, net als Achilles, voor Troje was gevallen, zouden de Grieken hem met eer hebben begraven. Zijn graf zou bezocht worden en zijn naam zou voortleven in liederen.

"Zelfs als hij pas na de oorlog was gestorven, omringd door zijn vrienden, had ik vrede kunnen hebben met zijn lot.

"Maar nu is hij spoorloos verdwenen. Niemand weet waar hij is. Misschien heeft de zee hem verzwolgen. Misschien liggen zijn beenderen ergens op een onbekend strand. Hij heeft geen graf, geen laatste eer en niemand kan met zekerheid zeggen wat hem is overkomen."

Zijn stem werd bitterder.

"Alsof dat nog niet genoeg is, heb ik ook met een ander onheil te kampen.

"De voornaamste edelen van de omliggende eilanden - uit Dulichion, Same en Zakynthos, en ook van Ithaka zelf - zijn hier samengekomen om mijn moeder tot een nieuw huwelijk te dwingen. Zij wil haar trouw aan Odysseus niet opgeven, maar ze weet ook niet hoe zij hen moet wegsturen.

"Daarom blijven ze hier dag na dag. Ze slachten ons vee, drinken onze wijn, verspillen onze voorraden en gedragen zich alsof het paleis al van hen is. Iedere dag wordt het erfgoed van mijn vader kleiner.

"Als niemand ingrijpt, zullen zij niet alleen zijn bezit verteren, maar uiteindelijk ook mij ten gronde richten."